

**INFORME I MEMÒRIA DE LA
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL
POLÍGON II CAN LLONG -
C/ VENÈCIA
(Sabadell, Vallès Occ.)**

27 - 30 de novembre de 2013

PROMOCIÓ

Promociones Can Llonch, SL

REALITZACIÓ

Arrago sl. Arqueologia i Patrimoni

DIRECCIÓ TÈCNICA

Jordi Roig Buxó
(ARRAGO sl)

Sabadell, gener de 2014

c/ Sant Cugat, 76 baixos . 08201 Sabadell
Tel./Fax. 937267108 · info@arragosl.com

ARRAGO sl. Arqueologia i Patrimoni
C/ Sant Cugat, 76 baixos
08201 SABADELL
NIF/CIF B62567292
Mòbil – 656579332
t/ 937267108
info@arragosl.com

INFORME I MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA PREVENTIVA AL POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.) 27 – 30 de novembre de 2013

Índex

1. SITUACIÓ GEOGRÀFICA	2
2. ACTUACIONS ARQUEOLÒGIQUES PRECEDENTS AL POLÍGON II CAN LLONG, 2010 I 2012-2013	3
3. DADES DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Novembre 2013	5
4. LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Novembre 2013	6
4.1. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS I METODOLOGIA	6
4.2. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Novembre 2013.....	6
5. CONSIDERACIONS FINALS	7
7. BIBLIOGRAFIA	8

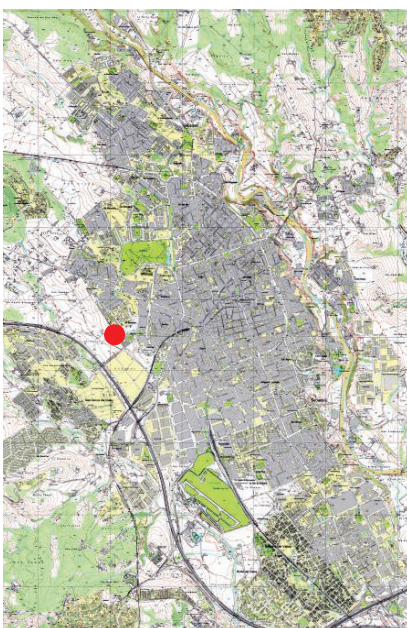
ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

1. SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Els terrenys objecte de la present intervenció arqueològica corresponen al denominat Polígon II Can Llong i es troben situats a la zona nord de la ciutat de Sabadell (Vallès Occ.), entre els barris ja urbanitzats de Can Llong, Can Rull i Castellarnau. Concretament la intervenció arqueològica s'ha dut a terme a la parcel·la entre els carrers Venècia i Berlín.

Situació dels terrenys del Polígon II de Can Llong, dins la trama urbana de Sabadell.

El nucli de Sabadell està situat a la fossa tectònica del Vallès, al vessant oest del Riu Ripoll, afluent del riu Besòs, al sud-est del massís de Sant Llorenç del Munt, a la comarca del Vallès Occidental, a una alçada d'uns 190 m sobre el nivell del mar. Té una extensió d'uns 37.60 km² i limita a la zona nord amb el municipi de Castellar del Vallès, a ponent amb el de Terrassa, al sud-oest amb Sant Quirze del Vallès i a la zona oriental amb Sentmenat, Polinyà i Santa Perpètua de la Mogoda¹.

El nucli urbà de Sabadell es situa just a l'interfluvi de dos cursos fluvials: el Riu Ripoll i el Riu Sec. Aquesta zona presentava unes característiques excepcionals a nivell topogràfic i morfològic per ser urbanitzada; era formada per una plataforma fluvial que era l'antic horitzó de funcionament i sedimentació del Ripoll i que constitueix la terrassa superior d'aquest. Respecte a l'orografia, presenta un relleu molt suau esdevenint la Serra d'en Camaró (224 m s.n.m) i la serra de Sant Iscle (236 m s.n.m.) els punt més alts.

El riu Ripoll, en la seva evolució s'ha encaixat en els seus propis sediments (del quaternari) i també d'altres més antics (del miocè), i ha originat el típic relleu de terrasses als voltants del riu. El principal eix hidrogràfic és l'esmentat riu, en el que desguassen altres torrents que

¹ I.C.C. (2010)

travessen el terme, com el Riutort, el torrent de Can Quer o el de Canyameres per l'esquerra i per la dreta el de Ribatallada i el riu Sec².

La composició geològica del terreny d'aquesta zona està formada principalment per l'alternança de capes d'argiles vermelloses quaternàries amb capes de carbonat càlcic (torturà) i bossades de graves³.

Els terrenys que són objecte de la intervenció arqueològica es troben situats dins de l'anomenat Polígon II – Can Llong, a la part alta de la riba oest del riu Ripoll, entre els torrents del Mas Canals (al nord) i el torrent de Can Feu (al sud), al sud-est de la masia de Can Llong i a molt poca distància. El Polígon II presenta una extensió de planta de forma més o menys rectangular i limita amb la ronda Europa al sud, a l'oest pel Torrent de Can Feu, i finalment al nord, pel CEIP Mas Boadella, situat al carrer Viena. La parcel·la a on s'ha dut terme la intervenció arqueològica es troba sense urbanitzar entre els carrers de Venècia i Berlín.

Vista de situació de la parcel·la entre
els carrers Venècia i Berlín.

2. ACTUACIONS ARQUEOLÒGIQUES PRECEDENTS AL POLÍGON II CAN LLONG, 2010 I 2012-2013

L'activitat arqueològica la zona de Can Llong ha estat més aviat escassa i puntual al llarg del temps i especialment els darrers anys. D'aquesta manera, i en conseqüència, els resultats arqueològics i les troballes de jaciments han estat força escadusseres i poc rellevants, especialment en comparació amb altres zones del terme de Sabadell com ara els paratges arqueològics de Can Gambús, situat a les proximitats, i el paratge de Can Roqueta, aquest situat a la riba esquerra del riu Ripoll.

² AA.VV. (1982)

³ DE MAS I CANALS, D. (1989).

Durant el mes de maig de 2010 es va realitzar una actuació arqueològica per part d'Arrago sl al voltant de l'edifici de la masia de Can Llong motivada pel projecte de construcció del Centre Cívic de Can Llong - Castellarnau promogut per l'Ajuntament de Sabadell. D'aquesta manera, la intervenció va estar condicionada per la situació dels terrenys dintre de l'àrea de protecció del jaciment del Serrat de Can Llong - Masia de Can Llong (Fitxa 9-D2)⁴, espai que comprèn la masia de Can Llong i els camps que l'envolten (entre ronda Europa i avinguda d'Estrasburg), i la zona del Parc de les Aigües (on trobem els dipòsits de CASSA). Aquesta intervenció va donar resultats positius i es van excavar quatre estructures negatives, que cal situar durant l'època moderna, entre el segle XVII i XVIII. segons el material arqueològic recuperat. Es tracta de tres fosses amb inhumacions d'animals sencers (cavalls) i una tercera estructura relacionada amb tasques de forja (estructura de combustió), situades totes elles a la zona central dels terrenys prospectats, molt a prop de la porta d'accés de la tanca sud de la masia⁵.

Durant el mes d'agost de 2010 es van iniciar i desenvolupar les tasques de prospecció i d'intervenció arqueològica dels terrenys del Polígon II Can Llong que actualment i amb posterioritat s'acabarà d'urbanitzar. Aquesta primera actuació va consistir en una prospecció superficial de forma visual i en la obertura de rases de sondeig amb màquina excavadora per tal de localitzar possibles restes arqueològiques. Aquestes rases es van distribuir aleatòriament per tota la superfície apte de la finca, prioritant les zones més òptimes i les que presentaven les condicions adients per poder realitzar-les.

Els resultats de la prospecció superficial visual varen ser negatius, sense documentar-se cap estructura arqueològica visible en superfície. En canvi, durant la realització de les rases de sondeig, es van poder localitzar 5 estructures arqueològiques que quedaren delimitades i a punt per excavar.⁶

Vista del sector Polígon II Can Llong amb les rases de sondeig arqueològic efectuades en els terrenys durant el 2010.

⁴ Inclòs al Pla Especial de Protecció del Patrimoni de Sabadell (PEPPS), aprovat provisionalment el 28 de març del 2007.

⁵ VICENTE – ROIG (2010)

⁶ ROIG – COLL (2010)

Posteriorment, es va desenvolupar la intervenció arqueològica del **març del 2012**, on es van excavar les estructures localitzades durant la prospecció del 2010 (E-1 / E-4)⁷.

Durant els mesos de **novembre de 2012 i gener i febrer de 2013**, amb motiu de la primera fase d'urbanització del Polígon II del pla parcial de Can Llong, es va realitzar una segona intervenció arqueològica. Aquesta va consistir en la prospecció dels vials actualment anomenats c/ Venècia, c/ Berlín i part del c/ Copenhaguen durant els quals es van documentar un total de 8 estructures arqueològiques d'època medieval i prehistòriques.

Com a element a destacar, es va poder documentar una gran rasa excavada en el terreny natural d'època prehistòrica, que caldria vincular amb un possible assentament situat a les proximitats, encara no localitzat per l'arqueologia. Aquesta estructura fou interpretada preliminarment com una "rasa-palissada", a manera de tanca protectora, o bé un possible fossat defensiu, tot i que molt estret⁸.

3. DADES DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Novembre 2013

Durant el mes de novembre de 2013, es va rebre l'encàrrec de fer una intervenció arqueològica de valoració d'uns rebaixos de terres a la parcel·la del carrer de Venècia cantonada amb el carrer de Berlín de la zona del Polígon II Can Llong de Sabadell. Aquesta intervenció tenia per objectiu comprovar i avaluar la possible afectació de restes arqueològiques en aquest punt, considerant que a les proximitats han estat localitzades restes.

Els terrenys del Polígon II Can Llong són un indret catalogat com a espai d'expectativa arqueològica (EPA, Espais de Protecció Arqueològica) dins el PEPPS (Pla Especial de Protecció del Patrimoni de Sabadell) de l'Ajuntament de Sabadell. Per aquest motiu, i tenint en compte la realització dels rebaixos esmentats, i segons les directrius del Servei d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Sabadell, s'ha dut a terme una intervenció arqueològica sistemàtica de prospecció a tota la zona afectada pels rebaixos (VEURE PLÀNOL).

La intervenció arqueològica s'ha dut a terme durant els dies 27 al 30 de novembre de 2013 per part de l'empresa **Arqueologia i Patrimoni ARRAGO SL** sota la direcció de l'arqueòleg Jordi Roig i Buxó. La promoció de la intervenció arqueològica d'aquesta zona ha anat a càrrec de **Promociones Can Llong SL**.

⁷ ROIG (2012)

⁸ ROIG – BARRIUSO (2013)

4. LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Novembre 2013

4.1. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS I METODOLOGIA

L'objectiu de la present intervenció arqueològica era fer una avaluació de la possible afectació de restes arqueològiques en els espais on s'havien produït moviments de terres no controlats, a la cantonada NE de la parcel·la entre els carrers de Venècia i carrer de Berlín. En aquest indret s'havien anat apilant terres sobreres de la construcció d'habitatges de les zones entre els carrers Varsòvia i Venècia fins a uns 80cm d'alçada.

Cal tenir en consideració que quasi a un metre de distància de la zona afectada i intervinguda hi havia les estructures E-3 i E-4, localitzades durant les intervencions arqueològiques precedents de 2012. També, a uns 40 metres al NW hi havia l'estructura prehistòrica E-8, i a uns 50 metres al SW la sitja medieval E-1, ambdues localitzades també en intervencions anteriors.

Els rebaixos efectuats sense control arqueològic consisteixen en un tall de més de 1'50 metres d'alçada, en una llargada de més de 16 metres, i amb orientació gairebé N-S, el que conformava una superfície de planta triangular de 105,43m² a la cantonada del c/ Venècia i el c/ Berlín. Així mateix, també s'havien retirat les terres aportades i concentrades a la part superior d'aquesta franja triangular rebaixant-se també els nivells vegetals i superficials del sector, quedant afectats en uns 70cm de profunditat en tota la superfície (VEURE FOTOS I PLÀNOLS).

4.2. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Novembre 2013

Després de netejar manualment el tall del marge rebaixat i d'observar l'estratigrafia existent a l'indret, va ser possible determinar que **no hi havia cap estructura arqueològica**. Únicament vàrem localitzar en secció la rasa R-12 de la primera prospecció arqueològica amb màquina de l'agost de 2010, i diverses rases de vinya d'inicis del s. XX, també en direcció N-S.

Posteriorment a aquesta comprovació del marge, i amb ajuda d'una màquina retroexcavadora, es va procedir al decapatge i a la neteja en extensió de la superfície triangular afectada, des del tall del marge esmentat fins al límit de la parcel·la amb el carrer de Venècia (VEURE FOTOS).

En tota aquesta superfície de 105,43 m², que ja estava a nivell del terreny geològic de la zona (argiles quaternàries amb nòduls de carbonat càlcic), **no es va localitzar tampoc cap estructura arqueològica**. Tant sols es van identificar diversos retalls relacionats amb tasques agrícoles, planters d'arbres i rases de vinya, tots de cronologia contemporània i sense interès arqueològic (VEURE FOTOS).

5. CONSIDERACIONS FINALS

Aquesta intervenció arqueològica a la franja de terreny generada entre els carrers de Venècia i carrer de Berlín del Polígon II Can Llong (VEURE PLÀNOL), ha resultat **negativa en quant a la localització de restes arqueològiques**.

Malgrat la presència propera de diverses estructures arqueològiques d'època prehistòrica i medieval (E-1, E-4, E-8, E-9, E-14 i E-15) localitzades en intervencions anteriors, en aquesta zona concreta de terreny prospectat entre la cantonada dels carrers de Venècia i de Berlín, no hi havia cap estructura arqueològica.

Sabadell, 24 de desembre de 2013

Jordi Roig Buxó
Arqueòleg director
Arqueologia i Patrimoni ARRAGO sl

7. BIBLIOGRAFIA

AA.VV. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Vol.6: Vallès Occidental, Vallès Oriental, Maresme*. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p.140-145.

DE MAS I CANALS, D. (1989): *El Relleu del Vallès Occidental (L'evolució geomorfològica quaternària del Vallès Occidental)*. Institut d'Estudis Catalans. Arxius de la Secció de Ciències, LXXXVII. Barcelona.

I.C.C. (2010): *Mapa comarcal de Catalunya. 1:50.000. Vallès Occidental-40*. Generalitat de Catalunya.

ROIG, J. (2012); *Informe tècnic final i d'eliminació d'estructures de la intervenció arqueològica al Polígon II Can Llong (Sabadell, Vallès Occ.) 19 març – 30 abril 2012*. Informe Inèdit dipositat al SAGC. Barcelona.

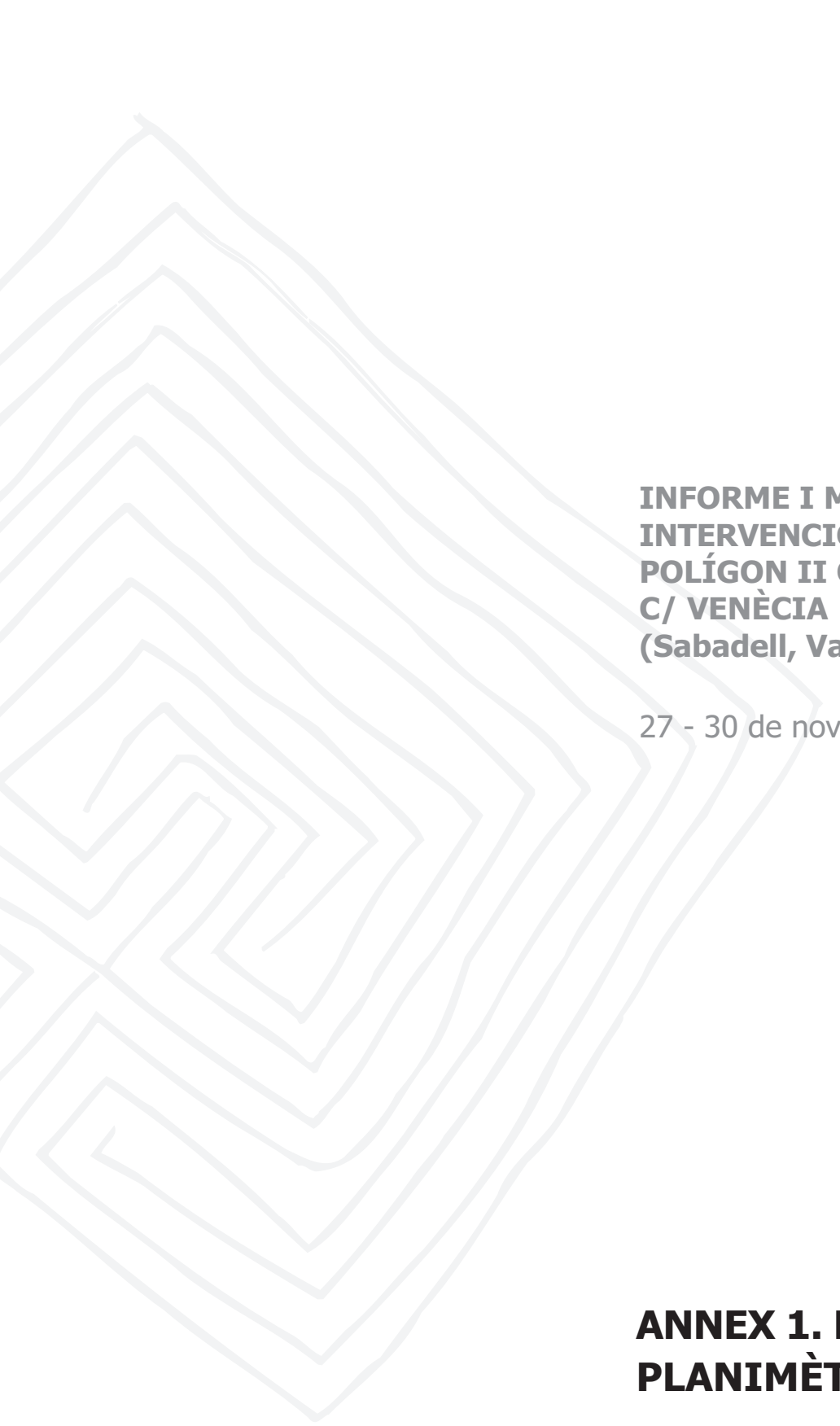
ROIG, J. – BARRIUSO, J. (2013): *Informe final de la intervenció arqueològica al Polígon II – Can Llong (Sabadell, Vallès Occ.) 9-23 de novembre de 2012, 2 de gener de 2013, 22 gener – 28 febrer de 2013*. Informe inèdit dipositat al SAGC. Barcelona.

ROIG, J. - COLL, J.M. (2007).- “El paratge arqueològic de Can Gambús-1 (Sabadell, Vallès Occ.)”, *Tribuna d'Arqueologia* 2006, Barcelona, p. 85-109.

ROIG, J. - COLL, J.M. (2008): *Memòria de la intervenció arqueològica a Can Gambús-1 (Sabadell, Vallès Occidental)*. Inèdit. Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona 2008.

ROIG, J. – COLL, J.M. (2010): *Informe tècnic de la intervenció arqueològica al Polígon II Can Llong (Sabadell, Vallès Occ.) 2 al 14 d'agost de 2010*. Inèdit. Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

VICENTE, J.M. – ROIG, J. (2010): *Informe preliminar de la intervenció arqueològica a la masia de Can Llong - Centre cívic (Sabadell, Vallès Occ.)*. Inèdit. Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

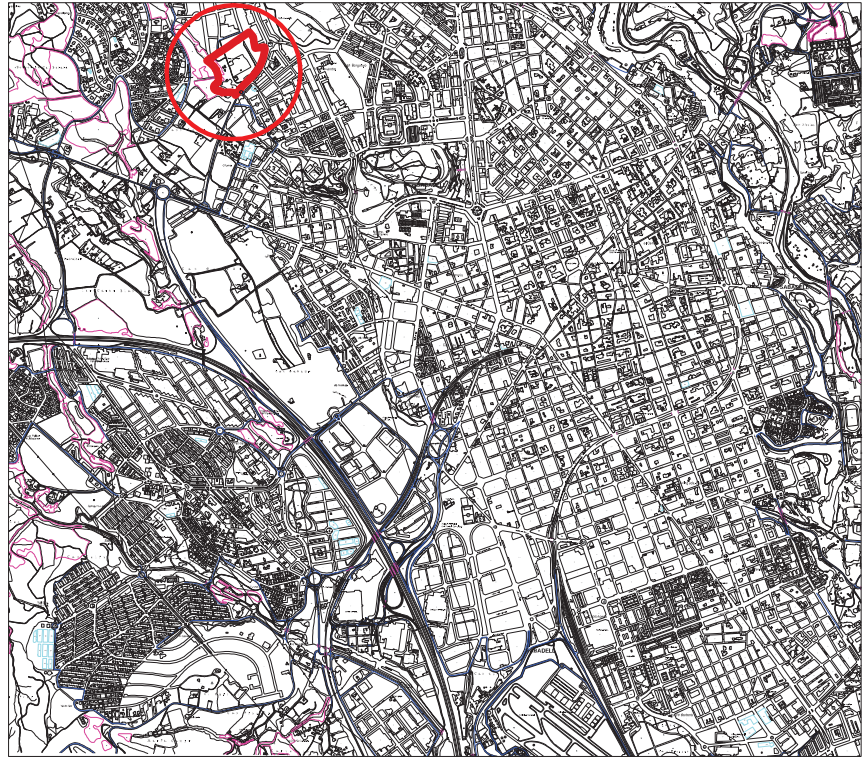
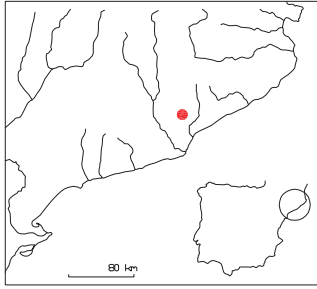
**INFORME I MEMÒRIA DE LA
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL
POLÍGON II CAN LLONG -
C/ VENÈCIA
(Sabadell, Vallès Occ.)**

27 - 30 de novembre de 2013

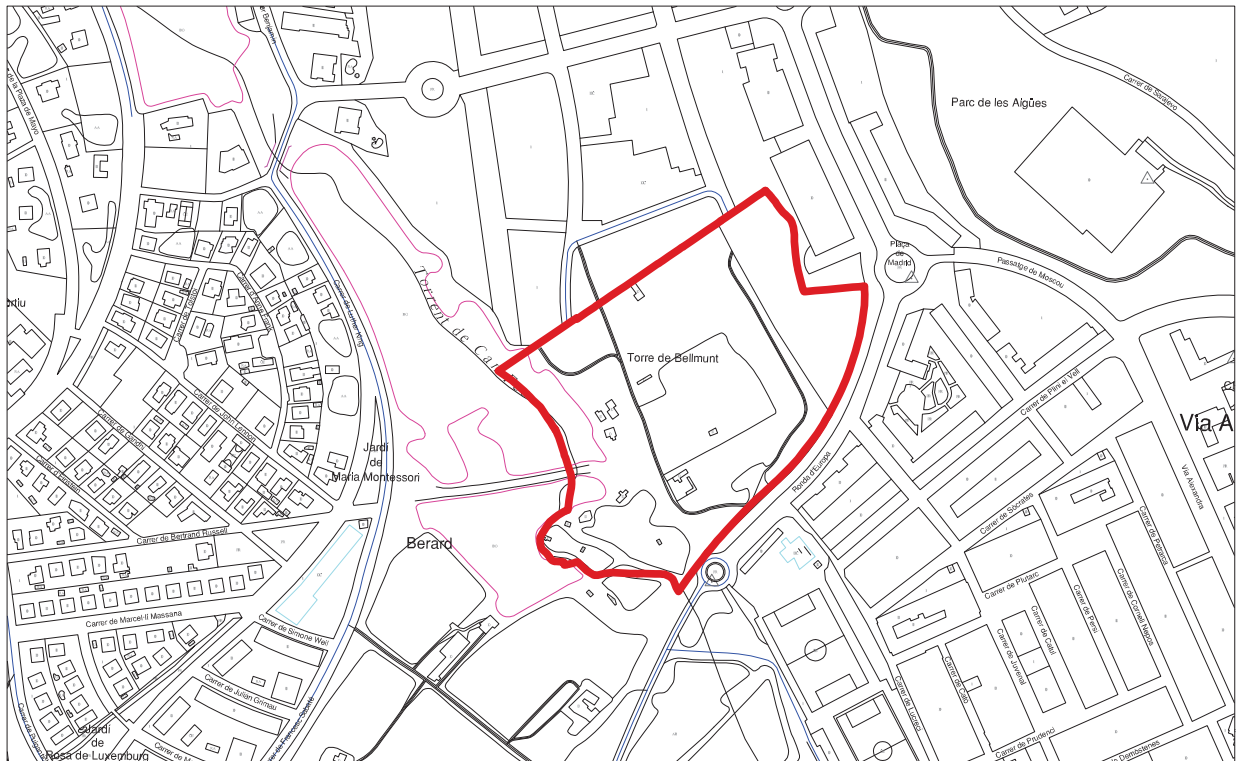
**ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ
PLANIMÈTRICA**

ARRAGO S.L.
ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

Situació del solar a on s'ha realitzat la intervenció arqueològica dins l'entramat urbà de Sabadell. Escala 1:45000 (Font ICC)

Situació del solar del Polígon II de Can Llong dins l'entramat urbà de Sabadell. Escala 1:5000 (Font ICC)

PROJECTE

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A
POLÍGON II – CAN LLONG
(Sabadell, Vallès Occ.)

CONCEPTE

Situació del solar dins la
trama actual de Sabadell

DATA

Gen. 2014

PLÀNOL

1

ESCALA

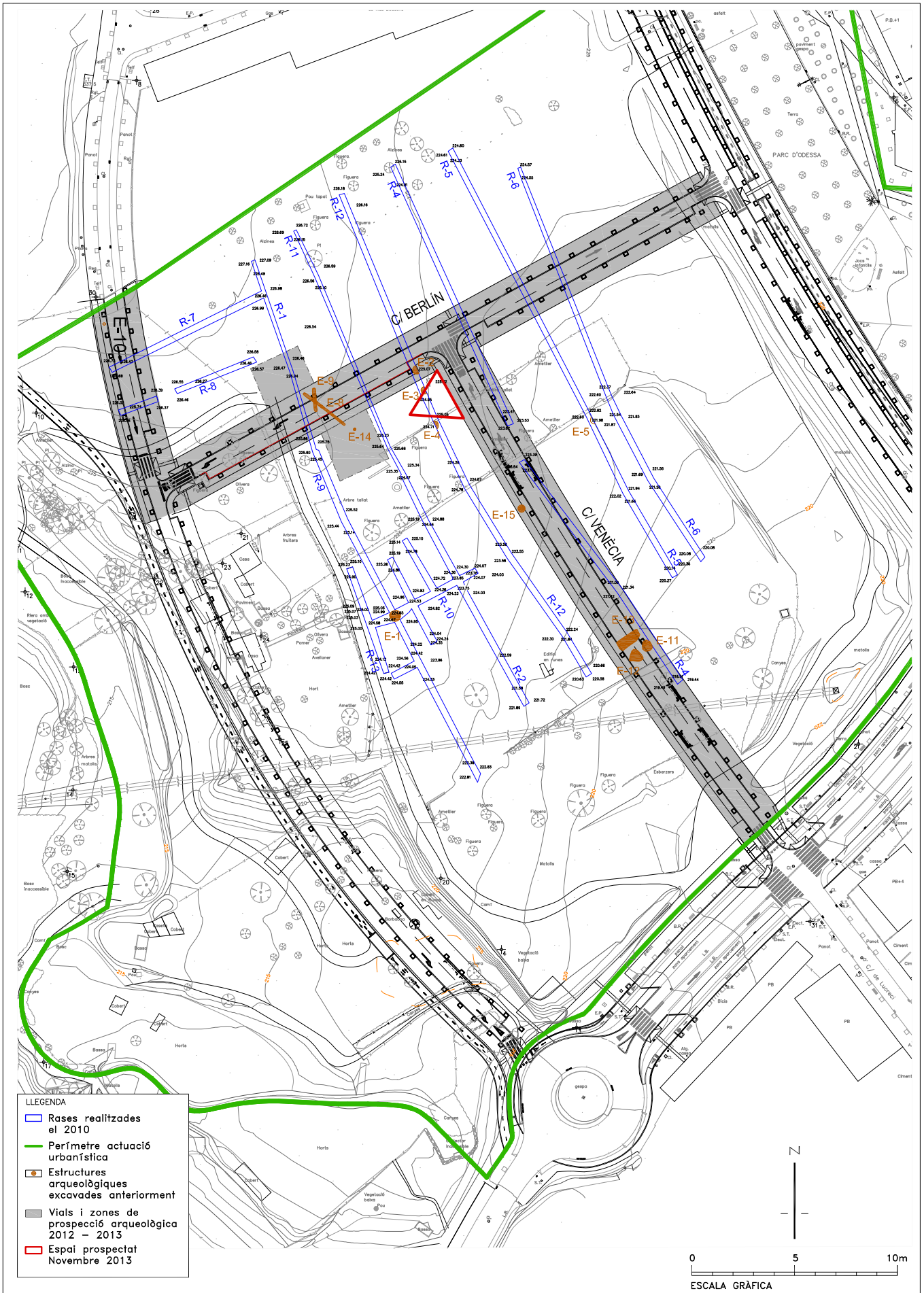
1:45000

1:5000

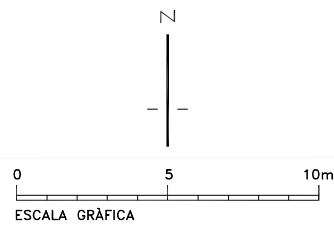

ARRAGO S.L.
ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

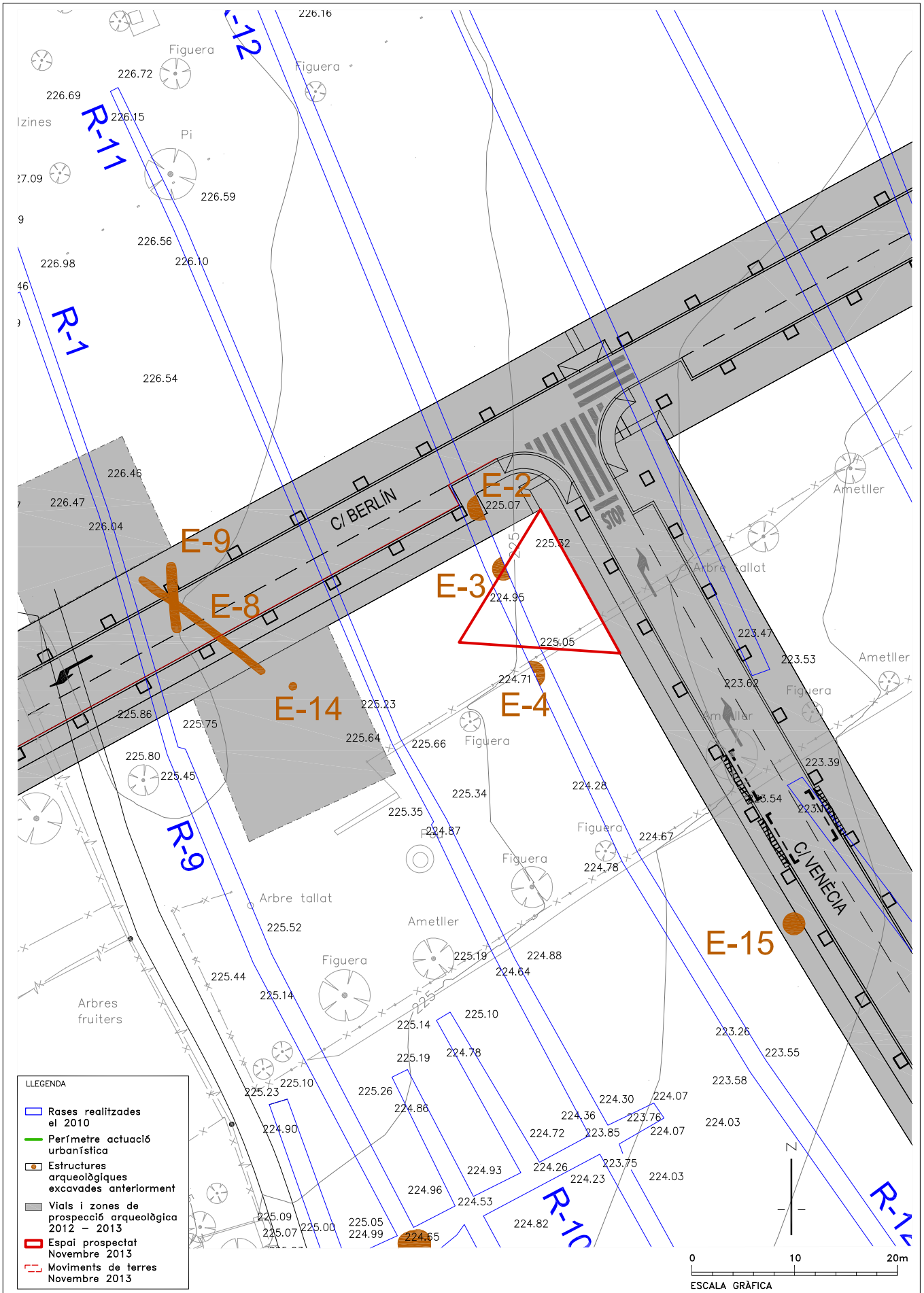
c/ Sant Cugat, 76 Balcos
08201 Sabadell
Tel/fax: 93 726 71 08 - 656 579 332
Info@arragosl.com

- LLEGENDA**
- ▭ Rases realitzades el 2010
 - ▭ Perímetre actuació urbanística
 - Estructures arqueològiques excavades anteriorment
 - Vials i zones de prospecció arqueològica 2012 - 2013
 - Espai prospecciat Novembre 2013

<p>PROJECTE</p> <p style="text-align: center;">INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A POLÍGON II – CAN LLONG (Sabadell, Vallès Occ.)</p>	<p>CONCEPTE</p> <p style="text-align: center;">Plànol de la zona d'actuació arqueològica i relació amb les intervencions anteriors</p>	<p>DATA</p> <p>Gen. 2013</p> <p>PLÀNOL</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p>ESCALA</p> <p style="text-align: center;">1:1000</p>	<p style="text-align: center;">ARRAGO S.L. ARQUEOLOGIA I PATRIMONI</p> <p>c/ Sant Cugat, 76 Baixos 08201 Sabadell Tel/fax: 93 726 71 08 - 656 579 332 info@arragosl.com</p>
---	--	---	---	--

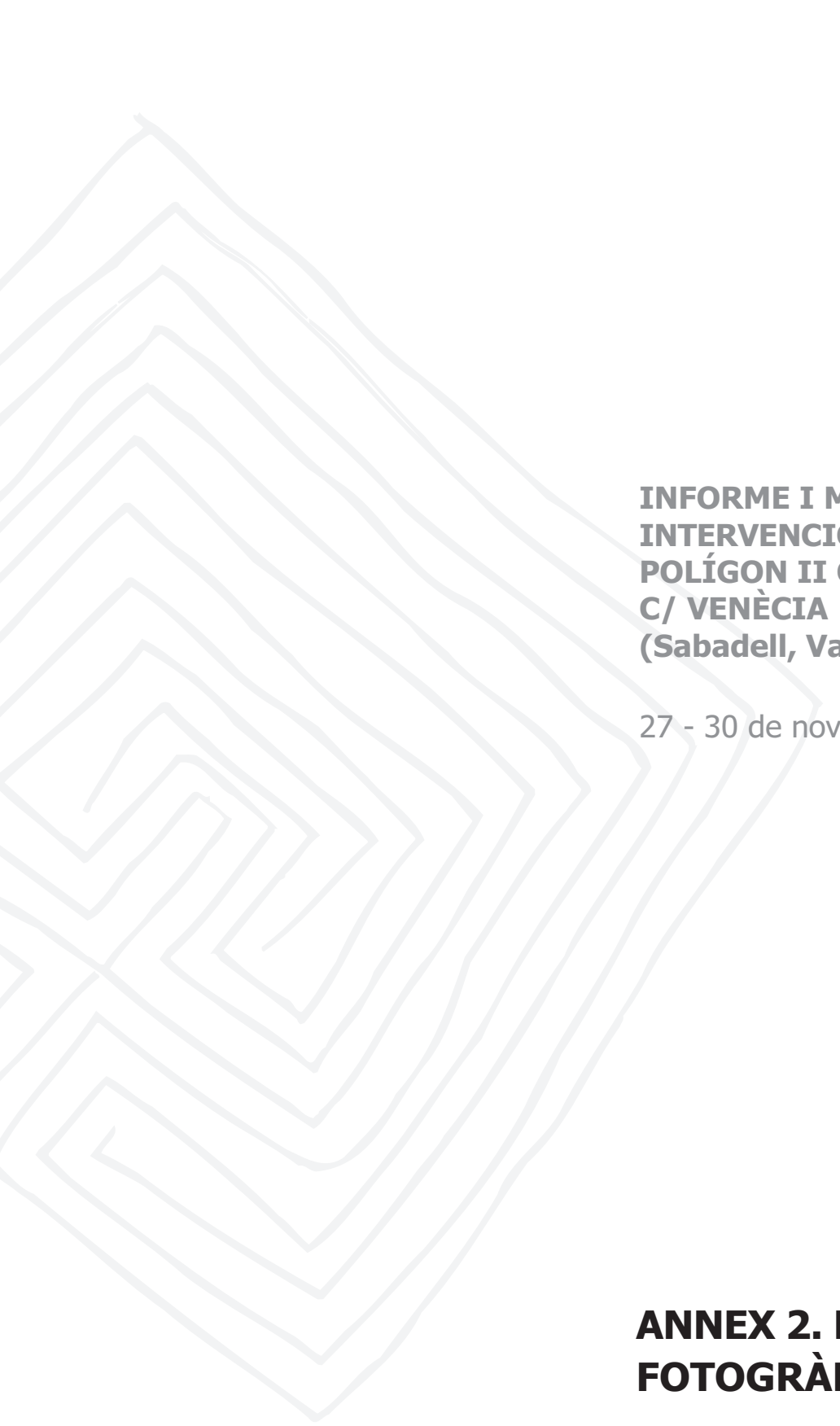

LLEGGENDA

- ▭ Rases realitzades el 2010
- ▭ Perímetre actuació urbanística
- Estructures arqueològiques excavades anteriorment
- Vials i zones de prospecció arqueològica 2012 - 2013
- Espai prospectat Novembre 2013
- Moviments de terres Novembre 2013

0 10 20m
ESCALA GRÀFICA

<p>PROJECTE</p> <p style="text-align: center;">INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A POLÍGON II – CAN LLONG (Sabadell, Vallès Occ.)</p>	<p>CONCEPTE</p> <p style="text-align: center;">Plànol detall de la zona d'actuació arqueològica</p>	<p>DATA</p> <p>Gen. 2014</p>	<p>ESCALA</p> <p>1:500</p>	 <p>ARRAGO S.L. ARQUEOLOGIA I PATRIMONI</p> <p>c/ Sant Cugat, 76 Baixos 08201 Sabadell Tel/fax: 93 726 71 08 - 656 579 332 info@arragosl.com</p>
		<p>PLÀNOL</p> <p style="text-align: center;">3</p>		

**INFORME I MEMÒRIA DE LA
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL
POLÍGON II CAN LLONG -
C/ VENÈCIA
(Sabadell, Vallès Occ.)**

27 - 30 de novembre de 2013

**ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ
FOTOGRÀFICA**

ARRAGO S.L.
ARQUEOLOGIA I PATRIMONI

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Imatge general de la zona de l'actuació entre els carrers de Venècia i Berlín.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Vista de la situació de la intervenció des del carrer de Venècia.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Fotografia general inicial de la zona de la intervenció, des del sud.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Imatge inicial del tall del marge, i la superfície afectada pels moviments de terres, des del sudoest.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Una altra vista inicial de la zona amb planta triangular, des del sud.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Fotografia on observem el tall del marge efectuat per les màquines, des de l'est, al carrer de Venècia.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Imatge general de les tasques de neteja de la superfície afectada pels rebaixos, des del sud

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Vista de detall, de les tasques arqueològiques amb ajuda de la màquina.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Fotografia de la màquina retroexcavadora netejant la superfície sota control arqueològic, des del SE.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Imatge general final de la zona de l'actuació arqueològica un cop fet el control, sense presència de restes.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Una altra vista de la zona afectada des del sudoest. S'observa el tall del marge i el terreny natural en superfície.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Fotografia de la superfície afectada on veiem la planta de forma triangular amb el terreny natural aflorant i sense restes arqueològiques.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Imatge general final de la zona sud del tall netejat. S'observa l'estratigrafia del solar de terres d'aportació natural sense restes arqueològiques.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Detall de l'estratigrafia del tall del marge de la zona més al sud, amb les terres aportades, el nivell vegetal i el terreny natural.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Fotografia final de detall de la zona central del tall, on observem la Rasa-3 de control feta l'any 2010.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Imatge de detall de l'estratigrafia del tall del marge més al nord i la superfície rebaixada amb el terreny natural.

POLÍGON II CAN LLONG - CARRER VENÈCIA (Sabadell, Vallès Occ.).- Vista de l'estratigrafia de l'extrem més al nord de la secció afectada, ja gairebé al carrer de Venècia, sense presència de restes arqueològiques en aquest espai.